

Ezt követően – immár túllépve az említett európai országokon – a mű országok szerinti csoportosításban sorolja fel az adatforrásokat, mégpedig a bankoktól kezdve egészen a legfontosabb újságcímekig. Túllapozva e fejezet címanyagán, az ipari adatforrások sorjázása fogad bennünket. Itt a csoportosítás iparágak, majd szervezetek és kiadványtípus szerinti. Ez utóbbin belül – a "nemzetköziséget" előre engedve – a világrészek-országok betűrendje szabja meg a végső rendet.

Az online adatbázisokkal két fejezet is foglalkozik. Közülük az első, a Background című, a másodiknak, a Descriptions címűnek valamiféle "támfejezete". Arra szolgál, hogy a leíró fejezetből kiválasztott adatbázist szélesebb összefüggések közé helyezhessük, s ezáltal meghatározott keresési előnyökhöz jussunk.

A leíró fejezet 13 szekcióban (pénzügyi társaságok; általános menedzsment; marketing; gazdasági adatok és statisztikák; újdonságok; tengerentúli üzletek; ipar; tudomány és technológia; szabadalom-szabvány; biztosítás; számvitel-adó; bibliográfia; EGK-adatbázisok) ismerteti előbb az adatbázisok

környezetét, majd pedig magukat az adott szekcióba tartozó adatbázisokat. Egy-egy adatbázisról a következő ismeretek birtokába juthatunk: neve, tartalmi körülhatárolása, nyelve, van-e nyomtatott megfelelője, jellege (kurrens, a retrospektivitás mélysége), terjedelme (rekordjainak száma), aktualizálásának periodicitása, előállítója, használatának feltételei (áradatokkal).

A mű appendixei is értékesek (a piacutatósi reportok kiadói; adatbázishostok és előállító cégek; az adatbázisok területi és tartalmi "gyűjtőköre"; nemzetközi telefonkódok és időkülönbségek).

Végül: külön is fel kell hívni a figyelmet az előszóra, amely részletes tájékoztatást ad az e téren bekövetkezett fejlődésről, a mai és holnap helyzetéről – és ami talán a legfontosabb: tanácsokat ad a címtár használatára, a benne való sürgős, kevésbé sürgős és "háttérszolgáltató" információkeresésre. Kár, hogy a mű előcímei lakonikusak, ami megnehezíti a benne való eligazodást.

Futala Tibor

A szakkönyvtári referenszések szíves figyelmébe

Statisztikai adatforrások

Bibliográfia
1986–1989

Statisztikai adatforrások: Bibliográfia 1986–1989 [közread. a] Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat; [... szerk. Csahók István]; [összeáll. Hansági Tivadarné]. – Bp.; KSH Kvt. és Dok. Szolg., 1990. – 331 p.
HU ISSN 0237-0980; ISBN 963 7071 71 7.

Ki szakkönyvtári referenszest "nem nyaggattak" volna még statisztikai adatokért, illetve legalább olyan szakirodalmi források megnevezéséért, amelyekben az érdeklődő jó eséllyel bukkanhat rá az általa áhított adatokra? Nos, a *KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálatnak* köszönhetően most már minden referenszes kolléga megbízható bibliográfiával élhet az egész hazai "népi demokratikus" vagy "szocializmust építő" korszak statisztikai kiadványainak java részéről adandó tájékoztatásban. (A java rész annyit tesz, hogy e bibliográfiai vállalkozás "felfogja" a KSH összes nyilvános kiadványát, valamint a központi intézményei által készített kiadványok "krémjét", miközben eltekint a KSH fővárosi és megyei igazgatóságai kiadványainak közlésétől, ami leszűkíti a regionális tájékoztatás lehetőségeit.)

A közreadó e vállalkozás keretében elsőként – azonos címen – megjelentetett kötete az 1975–1984. évi termést tárta fel. Azután, nyilván az igények intenzitásán felbuzdulva, az 1945 és 1985 közötti időszak bibliográfiai szintézisének elkészítésére vállalkozott, amely 1987-ben jelent meg 431 oldalon. Az itt szemügyre veendő kötet az 1986 és 1989 közötti négy év termését regisztrálja, s ezáltal zárja le az imént jelzett korszak egészét.

Az e bibliográfiai vállalkozást recenzeálónak, de még a belőle tájékoztatást nyújtó referenszesnek sem feladata, hogy értékelje – értékelni próbálja – a korszak hazai statisztikai kiadványainak szavahihetőségét, manipuláltsági mértékét. Ez részint a statisztikatudomány, részint pedig a közölt adatokat hasznosító különféle szakemberek feladata. Ám az, hogy e kiadványokról több szempontú és – bizonyos értelemben – átfogó tájékoztatást lehet adni, mégis öröm és munkaigényességi megkönnyebbülés.

A korszakzárónak "kinevezett" mostani kötet tulajdonképpen csak figyelemfelhívó ismertetést tesz szükségessé, ui. kritikai megjegyzésre még ürügyet is alig szolgálhat. Így hát a következőket kell elmondani róla:

- ▶ 475 tételt tartalmaz (köztük néhány 1986 előtt megjelentet is);
- ▶ bibliográfiai leírásai (beleértve az időszaki kiadványok esetén alkalmazott "nyitott leírásokat" is) a hatályos szabvány szerint készültek, és – igen helyesen – közlik a KSH Könyvtárban "viselt" raktári jelzetüket is;
- ▶ a feldolgozás MicrolSIS programmal készült, a "kimenet", azaz a bibliográfia tipográfiai képe

"pontoskodó", ám ezen belül gáncstalanul ékezetes és jól olvasható;

- ▶ tartalomjegyzéke (előszó; I. betűrendes mutató; II. szerzői névmutató; III. tárgyszavak jegyzéke; IV. szakrendi mutató; V. sorozati mutató) révén nincs a kötetben semmiféle eligazodási nehézség.

A bibliográfiával kapcsolatos két kritikai ürügyem a következő (azért csak ürügyről van szó, mivel a használatot egyik sem zavarja):

1. A "betűrendes", "szakrendi" és "sorozati" mutató helyett szerencsésebb lett volna "rész"-t írni, ui. mindhárom fejezetben bibliográfiai leírások vannak, ha a harmadikként felsoroltban rövidítettek is.
2. A "szakrendi mutató" megismétli a "betűrendes mutató" teljes leírásait, ami a 331 oldalból 172 oldalt vesz igénybe. Ez azért luxus. Elég lett volna, ha a "szakrendi mutató" valóban csak mutató, s az I. rész amúgy is meglévő tételszámaira utal vagy mutat.

Száz szónak is egy a vége: kedves referenszes kollégák, feltétlenül tartsák a kezük ügyében e kiadványi vállalkozás egészét.

Futala Tibor

Forradalom a piaci információban a nyolcvanas években

A tájékoztatás régi és újabb forrásai

A fejlődés általános irányzatai

Kétségtelen, hogy az iparban és a kereskedelemben most a legerősebb irányzat a nyugat-európai országok egységes belső piacának küszöbön álló megteremtése, így a gazdasági tájékoztatás is egyfajta "euromániában" szenved. A régebben hagyományosan belföldi (értsd: az Egyesült Királyságon belüli) piaccal foglalkozó intézetek, mint a Key Note Publications és a Mintel most kiterjesztették tevékenységi körüket az európai kereskedelemre is. Emellett több külföldi cég is megvetette lábát a szigetországban, mint például a svájci érdekeltségű Admerca és az olasz Databank. A piaci információ iránti kereslet megnövekedése emellett azt is eredményezte, hogy bármennyire igyekeztek az elismert cégek megtartani tevékenységük sokszínű tematikáját, engedve a változó igényeknek, specializálódtak: szakterületi felkészültségük határozza meg, hogy milyen témákban tudnak jelentéseik tartalmáért maximális felelősséget vállalni. Az ilyen igényei elkészített piackutatások több pénzt érnek meg a felhasználóknak, ami az elmúlt években egyre fontosabb szempont lett. A vállalkozás jövedelmezőségét növelendő, és hogy a fokozandó információéhséget kielégítsék, a jelentéseket publikálják és terjesztik.

A szakosodás azt is jelenti, hogy a piaci információt nyújtó cégek szorosabb együttműködési viszonyba kerülnek a választott gazdasági szektorral. Hitelességük megalapozásához és megtartásához elen-

gedhetetlen a vállalatokkal folytatott közvetlen kommunikáció és az ágazatnak nyújtott egyéb szolgáltatások gondos megtervezése. Az Euromonitor például konzultációs lehetőséget nyújt a piacpolitika kialakításához, és az új szakembereknek továbbképző tanfolyamokat ajánl. Sikeres szolgáltatásnak bizonyul a konferenciaszervezés is.

Újabb fejleménynek tekinthető az üzleti tájékoztatásban a részvényügynöki jelentések publikálása. Nem egységes azonban az ügynökök magatartása ezzel kapcsolatban: van, aki ingyen rendelkezésre bocsátja, van, aki magas árat szab érte, és van, aki megbízóján kívül senkit sem enged hozzáférni elemzéséhez. A jövedelmezőségi szempont azonban itt is egyre inkább teret nyer. Mindenesetre a British Library Science Reference Information Service nagy-szerű gyűjteménnyel rendelkezik az ilyen jelentésekből. (A részvényügynökök szakterületük szerint megtalálhatók a *Crawford's investment research indexes*.)

Az eddig vázolt irányzatokból következik, hogy a piaci információ forrásai között eligazító kézikönyveknek nő a száma és a jelentősége. Ezek első típusát alkotják az általános nemzetközi adattárak, melyek piackutató cégek, kereskedelmi kamarák, minisztériumok és kormányzati szervek, valamint könyvtárak címét tartalmazzák, és közlik a legfontosabb üzleti folyóiratok és statisztikai forráskiadványok bib-